

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile nefrancate nu se pri-
mesch. Manuscrisurile nu se re-
trunesc!

BIROURILE DE ABONAMENTI.
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Rudolf Mosse, Hausenstein & Vogler
(Oto Maus), Heinrich Schölk, Alois
Hernli, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein-Barnat;
în Frankfurt: G. L. Dauter; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garnitură pe o coloană 8 cr.
și 90 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seriă 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III

„Gazeta” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Arși J-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplară 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâtă abonamentele cât și
inserțiile stau a se plăti
înainte.

Nr. 72.

Brașov, Joi 30 Martie

1889.

Nou abonament
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.”
Cu 1 Aprilie 1889 st. v. se deschide nou
abonament la care invităm pe toți amicii și spri-
jitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 8 fl.,
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl. pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou,
să binevoască a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 29 Martie v.

În toate statele din lume se iau
măsurî polițienesci și legislative în
contra uneltirilor periculoase so-
cialiste și comuniste. Și când gu-
vernele cu parlamentele au găsit
cu cale a lua asemenea măsurî,
au avut în vedere apărarea pro-
prietății în contra elementelor,
cari încercă să o distrugă amenin-
tând a aduce stări anarchice.

Fiecăruia să i-se dea ce e al
său, muncii răsplata ce i-se cuvine
și protecțiunea la care e îndreptă-
țită, dăr și averea și proprietatea
cetățenilor trebuie să fie nu nu-
mai apărută și protegiată, ci să
fie considerată ca sfântă și neîn-
dreptățitul să nu se atingă de
ea, fiă el guvernul ori simplu ce-
tățenul.

Așa au judecat și judecă gu-
vernele în statele luminate ale

Europei. Dăr precum se deose-
besce în toate faptele sale guver-
nului unguresc de celelalte gu-
verne europene; precum altfel
înțelege el dreptatea, legalitatea
și libertatea, decum se înțelege
în celelalte state constituționale;
c'ună cuvânt, precum toate le în-
țelege anapoda și pe dos, avându
ca devisa: pentru unii tot, pentru
alții nimic, — tot așa și sfîn-
țenia proprietății și averii, drep-
tul ei de protecțiune și de apărare,
totu anapoda și pe dos le în-
țelege, pentru că așa vrea să le
înțeleagă.

Averea și proprietatea grăni-
țerilor năsăudenî, câștigată nu
numai prin muncă, nu numai după
drept și lege, ci chiar cu sacri-
ficiul vieții, avere și proprietate
câștigată în schimbul sângelui
vrsat în fața dușmanilor, în
schimbul morții pentru patriă,
acastă avere și proprietate, în loc
de a fi considerată de guvern
ca sfântă și în loc ca el să o pro-
tegeze și să o apere în contra
încercărilor comuniste de distru-
gere, el însuși o dă pradă ace-
stor încercări, așa că această a-
vere e amenințată de comunism
prin uneltirile celor dela putere
și ale fișpanului Banffy.

Statutul cel nou făurît de
neîmpăcatul dușman al Româ-
nilor, de fișpanul nenorocitului
comitat Bistrița-Năsăud, întro-
duce principii comuniste cu pri-
vire la averea privaților și a cor-
porațiilor. Căci ce altceva e
decă nu comunism, când fără
proces, fără judecată, fără sen-
țință judecătorească se ia averea
privată a unor cetățeni și se dă
altora, cari n'au avut-o și n'au
contribuit la ea nici măcar cu
un ban frânt, necum să și
espună viața glonțelor și baione-
țelor dușmanilor monarhiei.

Prin noul statut se despăie
grănițerii năsăudenî de averea și
proprietatea lor, și acesta se îm-
parte ca avere comună între toate
adunăturile de prin Galiția, Buc-
ovina, Rusia și România, așezați
printre grănițeri și ocrotiți de so-
cialistul și comunistul Banffy-
pașa.

În fața acestui act, care în
alte state ar fi supus celei mai
aspre pedepse, s'evșit de un
înalt funcționar al guvernului,
puteu ore României năsăudenî să
nu protesteze cu totă tăria?

Este o mângăere pentru orîce
Român bine-simțitor, că s'a și
aflat un număr însemnat din-
tre membrii, aleși după noul sta-
tut socialist-comunist al lui
Banffy, cari în frunte cu d-lu ad-
vocat Lica au protestat în con-
tra uneltirilor guvernului ungu-
resc.

Din acest protest cel pu-
blicăm mai jos se va convinge
ori și cine despre criminalitatea
actului s'evșit de fișpanul co-
mitatului Bistrița-Năsăud sub o-
crotirea guvernului.

*Ilustrissime Domnule comite suprem și
comisar regiu!*

După ce am aflat cuprinsul statu-
tului, care s'a impus prin înaltul re-
gim pentru administrarea fondurilor
grănițeresc scolastice centrale și de sti-
pendii, și pe care, după cum ni-se referă,
și Maiestatea Sa împăratul și Re-
gele Apostolic s'a îndurat prea gra-
țios a-l aproba, subscrișii ca membri
aleși pe baza celui statut în comite-
tul de administrare a fondurilor, ve-
nim cu tot respectul a da următoarea

Declarație:

Mai înteu exprimăm mulțămire,
pentru încrederea pusă în noi, acelor
representanțe comunale, care au bine-
voit a ne alege ca membri în co-
mitet.

Regretăm însă, că din motivele
mai jct evidente, pe lângă cea mai
mare bunăvoință, nu putem primi a-
castă alegere, decă dăr nu putem nici
participa la ședințele și consultările co-
mitetului, pentru că:

1. Ori și ce înțelesu său esplicare
s'a dat și s'ar da prin înaltul regim
și organele sale clausului d. d. Buda la
10 Aprilie 1871 Nr. 6806, prin care Ma-
iestatea Sa Monarhul s'a îndurat Prea
grațios a aproba documentul funda-
țional d. d. Năsăud la 18 August
1865, acea clausulă numai un înțeles
pote să aibă, și acela este, cumcă amin-
titul document este aprobat în întreg
cuprinsul lui; astădi sunt în viață des-
tui foști grănițeri și descendenți de ai
lor, cari au conlucrat la compunerea
acelui document donațional, cari l'au
subscriș și cari cu positivitate știu,
că precautul, rarul și renumitul băr-
bat de stat, fericitul Br. Eötvös, pe
atunci ministru r. m. de culte și in-
strucțiune publică, însuși a propus Ma-
iestății Sale aprobarea celui document
în întreg cuprinsul său, ce apoi a și
urmat.

Subscrișii dăr suntem, — după mo-
desta noastră părere, — de firma convin-
gere, că Maiestatea Sa împăratul și
Regele apostolic prin clausula d. d.
10 Aprilie 1871 s'a îndurat a aproba
instrumentul fundațional d. d. 18 Au-
gust 1865 în întreg cuprinsul lui.

Acel document este fundamentul
fondurilor, prin acel document sunt
înstituite fondurile, acelea sunt literele
fundaționale, cari cuprind în sine es-
presa voință a fondatorilor, espresa vo-
ință a foștilor grănițeri și determina-
țiunile celui document nu este iertată
să fiă alterate și schimbate.

Este — după noi — neesactă aceea
părere a înaltului regim, evidentă în
mai multe ordinațiuni ale înaltului mi-
nister r. m. de culte și instrucțiune
publică, după care literele fundaționale
mai sus amintite ar fi numai în prin-
cipiu aprobate de Maiestate, ér întru

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Un orb despre orbi.

În Europa se află ca la o sută de
mii de omeni lipsiți de vedere, ér în în-
treg lumea se află ca la două milioane
de omeni, cari și-au pierdut vederea pen-
tru totdeauna.

Omul, care vede în fi-care și stră-
lucirea sôrelui, care se desfată în varia-
țiunea colorilor și în perfecțiunea dife-
ritelor forme, un asemenea om se
umple de compătimire când privese în
fața unui orb. O ce sôrte tristă!... es-
clamă el. Decă este adevărat că ceea
ce se dice, că ochiul este oglinda su-
fletului, atunci cum poate să fiă sufletul
aceluia, ai căruia ochi sunt lipsiți de
vedere? De sigur este negru, este în-
tunecat ca și noaptea cea nesfârșită, în
care își petrece deplorabila lui viață.

Așa gândesce omul, dăr în reali-
tate lucrul nu stă așa. Un orb fran-
cesc cu numele Maurice de la Sizeranne,
într'o scriere a sa despre orbi, apărută
de curând la Paris sub titlul „Les Aveu-
gles par un aveugle”, nu vrea nicicum
să ne dea motivul de a compătimi pe
orbi, deoarece lipsa unui sêmț el n'o

consideră ca un lucru așa grozav. În-
cât să merite compătimirea omenilor.
Decă facultățile spirituale ale orbului
sunt nobilitate și dezvoltate cu îngri-
jire, el poate să și câștige totu atât de
bogate cunoștințe practice pentru viață,
totu atât de valorabile poate să și facă
facultățile sale, ca si omul, care se bu-
cură pe deplin de lumina ochilor. Ur-
mătoarele notițe biografice din viața or-
bului autor francesc sunt de ajuns
pentru a proba acesta:

Maurice dela Sizeranne se trage din-
tr'o familie bogată, este fiul unui pic-
tor renumit. În mica copilărie el avu
așadăr ocaziune de a vedea în casa pă-
rinților săi cele mai strălucite și mai
variate colorî, cari desfată privirea ochi-
lor și prin ochi escită bucuria sufle-
tului.

În etate de 9 ani însă a orbit și
bogăția colorilor din atelierul tatălui
său nu-i mai putea procura nici o plă-
cere.

Fu dus în institutul orbilor, din
Paris, unde fu crescut și instruit cu
îngrijire. Nefind torturat de cugetul
cum să și potă câștiga pâinea de toate di-
lele, el se devotă cu zel nisuițelor
umanitare. Se nțege, orbii fură cei din-

teiu, pentru a căroră ajutorare se de-
votă el.

Laurice de la Sizeranne este în Pa-
ris conducătorul institului pentru eda-
rea de cărți și de diare pe sêma orbilor.
În Paris orbii au biblioteca lor, revis-
tele și diarele lor. Ori-cine este li-
ber de a intra în cabinetul lor de
cetire pentru a vedea și admira cum or-
bii cetesc cu degetele literile cele bul-
bucate ale „scrierilor nocturne” și cum
discută apoi asupra celor cetite; ei dis-
cută cestiuî politice, științifice, literare
și cestiuî de artă.

Maurice de la Sizeranne tocmai așa
gustă plăcerile vieții sociale, ca și cum
ar avé pe deplin toate cele cinci sîmțuri
ale omului. Numai când călătorește își
duce cu sine câte un călăuz.

Odată călători în același cupeu cu un
om care nu era orb. Acesta vădînd
pe Maurice scoțîndu-și diarele sale din
buzunar și cetindu le, mai înteu încep
să-l admire și apoi să-l compătimească,
asemnându-l cu o maimuță ori cu un
câine bine dresat. Imprejurarea acesta
îl supără pe Maurice foarte mult și și
propuse din acest incident să scrie
opul, din al căruia cuprinsu reproducem
cele duse aici, cu scopul ca să

deschidă ochii celor ce vedu, făcîndu-i
să pîtrunță și să vadă și ei lumea su-
fletescă a orbilor, pe care n'o cunosc
și despre care mulți nici ideă nu au.

Din constatările lui Maurice apare
adevărata a celei legi fundamentale a
naturii, după care nu există putere în
natură, care să se pierdă. Mai că s'ar
pute dice, că cel ce și pierde vederea
ochilor, nu perde nimic, deoarece pu-
țerea ce s'a manifestat prin ochi, a tre-
cut în celelalte sîmțuri. Auzul, miro-
sul, tactul său pipăitul, precum și
toate celelalte sîmțăminte devin mai fine,
mai energice. Sanderson, renumitul
orb englesc, a cunoscut banii cei
falși și a dat de rușine pe renumiții
numismatici, cari se aflau în rătăcire.
În renumita scriere a lui Diderot se face
amintire despre un orb, care prin pi-
păitul a putut să cunoscă colorile
unor anumite țesături; despre un
alt orb, care a legat un escelent
bucet de flori nuanțat, și în fine
despre o fată orbă, care făcea lucruri
femeesc de mână escelente, băga ață
în ac, lucra deosebite lucruri cu acul,
juca escelent cărți, ș. a. Din vocea
vorbitorului ea cunoscă multe lucruri,
pe cari alții numai prin vedere le pot

celelalte părți s'ar pute schimba și altera; această explicație nu are loc din motive, că în clausula din cesiune nu se face nici o amintire despre vre-unul principiu din documentul de fundație, care nu s'ar aproba, nu se escipiază nici o parte a acelu document de la aprobare, nu se face în el nici o schimbare sau alterare și decât atare s'ar face sau s'ar fi făcut, atunci s'ar fi recerut și învoirea fondatorilor.

Neesactitatea acestei păreri a înaltului regim este pe deplin probată și prin pertractările premerse aprobării numărului document, care pertractări au decurs între foștii grănițeri ca fondatori de o parte, și între sustatul guvern r. transilvan și mai târziu între ministrul de culte r. m., de altă parte, cu privire la instituirea fondurilor; ordinațiile la Nr. 15,694 ex 1864, 20,135 ex 1865, 23,648 ex 1865 și toate celelalte acte aflate la acel convolut, sunt totu atâtea documente, care probază pe deplin, că principiile și determinațiile instrumentului fundațional d. d. 18 August 1865 mai întâu s'au satorit prin grănițerii fondatori și prin înaltul regim de atunci, și numai după aceea s'au propus și așternut spre Prea Înaltă aprobare.

2. Clausula de aprobare conține în sine dispoziția, ca fondatorii să-și institue și statute în tenoarea cărora să se administreze averea numitelor fonduri.

Fondatorii au corăspuns acestei înalte dispoziții componându-și și așternându spre aprobare statutul d. d. 16—19 August 1877, acestu statut prin emisul înaltului ministeriu r. m. de culte și instrucție publică de sub nr. 17,389 ex 1881 s'au retrimis pentru a îndeplini nisece reintregiri. — Fondatorii prin comitetul său au îndeplinit acelea reintregiri, făcându alte statute corespunzătoare amintitului emis ministerial, acestea statute pōrtă datul din 24 Octomvre 1885 și acestea asemenea au fost așternute spre înaltă aprobare.

Ca incisă ne vedem necesități a adauge aci, cumcă ni-a venit la urechi regretabila scire, — care din inimă am dori să fi neadeverată, — cumcă înaltul regim ar fi binevoit a informa pe Maiestatea Sa împăratul și regele apostolic, că fondatorii grănițeri și respective comitetul fondurilor ales prin aceia, nu ar fi compus și nu ar voi a-și compune statute de administrare.

Statutele așternute prin fondatori corăspund întru toate principiilor și voinței espre a fondatorilor, evidentă în literile fundaționale aprobate de Maiestatea Sa, der înaltul regim prin emisul ministerial d. d. 10 August

cunosc; ea cunoscete etatea vorbitorilor, ba chiar și trăsurile feței lor; scia să facă deosebire între glasurile brunetilor și ale blondilor, între ale celor buni și celor răi, între ale celor virtuosi și ale făcătorilor de rele. Din direcția undulațiilor tonului ea scia să spună, decât vorbitorul este de statură mică ori înaltă, ori din taria tonului ea scia, decât oada în care se află este mică ori mare, decât se află pe un mare spațiu liber, ori pe o stradă, ori dōră numai pe o uliță strimțată etc.

Mirosul őrbei fete despre care vorbim și alu căreia nume este Melania Salignac, era atât de fin, încât cu nasul ea se folosia ca de un barometru. Totdeuna scia, decât timpul este senin, vântos, neguros ori ploios. Ea nu vedea ziua, der o mirosia și din mirosu totdeuna scia când se face ziua, când este la amēd, când se face sēră etc. C'unu cuvēntu, Melania nōstră, după cum însași mărturisea, tocmai așa de bine vedea lumea, ca și cum ar fi avut o mișă de ochi. Și Sanderson se obicnuise a țice, că el vede cu pielea în lipsa ochilor.

(Va urma.)

1886 Nr. 31,507 nu află cu cale a așterne acestu statut spre aprobare; remonstranța fundatorilor contra acesteia încă nu s'a luat în considerație, ci înaltul regim a aflat cu cale a compune însuși un altu statut, care acuma se impune pentru administrarea fondurilor.

3. Regretăm, că — precum ne-am convins, — dispozițiile din acestu statut în principiu și în formă nu se unesc cu determinațiile documentului fundațional d. d. 18 August 1865, ci din contră cea mai mare parte a acelor dispoziții sunt diametral opuse cu determinațiile literelor fundaționale aprobate de Maiestatea Sa în întregu cuprinsul lor, așa încât *vellenolle* suntem necesități a crede, cumcă acestu statut în mare parte numai după nume este statut, pe când în faptă se face încercarea de a-l institui ca document de fundație, și acesta cu intenție de a paralisa determinațiile literelor fundaționale d. d. 18 August 1865, și de a face iluzoriă esprea voință a fondatorilor, der dēră pentru de a scōte cu totul din validitate actele subscrise de fondatori, prin car s'a instituit corporația fondurilor, a acestui institut menit pentru cultura cetățenilor statului și instituit cu mari jertfe și cu mare abnegație de sine din partea poporației foste grănițere,

4. Spre ilustrarea și documentarea asertelor nōstre din punctul precedent ne permitem cu totu respectul a trage o paralelă între dispozițiile statutelor nouă impuse și între determinațiile documentului fundațional d. d. 18 August 1865 subscrise de fondatori, — și anume:

a) Prea Înaltul rescript d. d. 21 Ianuarie 1851 recunoșce, că fondul odinōră numit de montur, acum de stipendie, este exclusivă proprietate a foștilor grănițeri din regimentul alu II român de graniță, fiindu acela instituit din averea lor propriă privată; foștii grănițeri în declarația lor d. d. 18 Martie 1851, dată cu ocaziona desfacerei grăniței, au donat și determinat acelu fond pentru stipendii, pe car să-le tragă numai fii și descendenții grănițerilor, cari vor studia la institute mai înalte; această declarație s'a aprobat prin Prea Înaltul bilet de mână alu Majestății Sale d. d. 27 August 1861, — și cu privire la fondul de stipendie în înțelesul acelei declarații sunt susceptibile și determinațiile respective în literile fundaționale d. d. 18 August 1865, — pe lângă toate acestea statutul nouă impus dispune, ca fondul acela să fi administrat — nu prin foștii grănițeri ca proprietari și fondatori, ci prin comitele actuale politice, membrii comitetului să fi ales prin reprezentanțele comunale politice, dispune mai departe, ca venitul acelu fond, să-l tragă nu numai grănițerii, respective fii și descendenții lor, ci toate veniturile de prin Galiția, Rusia, România, Bohemia etc., cari s'au aședat în comunele grănițere dela desfacerea grăniței încōce.

b) Literile fundaționale d. d. 18 August 1865 aprobate — după cum s'a demonstrat mai sus — de Maiestatea Sa în întregu cuprinsul lor, dispun aperte, ca școalele și institutele de învățământ și cultură, ce se vor întreține din fondul central, să fi institute confesionale; pe când statutul impus, nu numai că nu voiesce a sci de acesta, der chiar numele de atare, usuat de altmătrele până acuma nici că-l suferă, dând amintitelor institute numirea ne mai practicată până aci, de „Institute fundaționale.“

c) Amintitul documentu fundațional dispune aperte, ca venitele nu numai ale fondului de stipendie, ci și ale celui central, în specie încâtu privesc beneficiile convictului, să le tragă numai foștii grănițeri, fii și descendenții acelor; pe când statutul impus dispune, ca afară de cei îndreptățiti, să abă parte la fonduri toți străinii și veneticii, cari s'au aședat

prin comunele foste grănițere dela desfacerea grăniței încōce.

d) Literile fundaționale aprobate de Maiestate dispun aperte, ca averea fondurilor să se administreze prin unu comitet ales numai de foștii grănițeri, er înaltul regim de o parte, și Veneratul ordinariatu gr. cat. din Gherla de altă parte să eserceze numai supra-inspecția acestei administrări; pe când în tenoarea statutului nouă impus, acest comitet este compus din membrii ales prin reprezentanții comunelor politice sub conducerea și influința funcționarilor administrativi și din membri denumiți de-a dreptul prin înaltul regim, — der dēră înaltul regim, în tenoarea acestui statut, prin denumirea acestor membri nu se mărginesc numai la supra-inspecție, ci se amestecă de-a dreptul în administrare. — Mai departe alegerea președintelui comitetului se face în statut dependentă dela aprobarea regimului, cu alte cuvinte pe președinte ilu denumesc regimul, er ordinariatul episcopesc ii concede numai unu vot în comisiunea administratoare, care concesiune de altmătrele încă este o amestecare în administrarea fondurilor, pe când și acestui ordinariatu i-se compete numai suprainspecționarea.

e) În docmeentul fundațional există principialmente și eminaminte determinația, că fondurile școlare și de stipendii constituie o avere nedespărțivă și neinstrăinaveră și că această avere este proprietatea fondatorilor grănițeri din celea 44 comune, ce s'au ținut de regimentul alu II român de graniță, precând prin statutul impus averea fondurilor se decretă de avere comună a tuturor locuitorilor din comunele politice, fără reprivire la aceea, și sunt aceia grănițeri sau nu, și că tras'au aceia până acuma ceva din venitele acelu fond sau nu?

Acastă dispoziție a statutului crează unu casu de precedentă pentru introducerea unor principii comunistice cu privire la averea privaților, sau a corporațiilor, — căci prin unu statut de administrare se ia, fără proces, fără sentință fără judecată, averea privată a unei clase de cetățeni și se dă și altora, cari până acuma nici au avut-o, der nici că o-au pretins.

5. Abstragēndu dela toate acestea, ori ce concludu se va aduce, prin comitetu său prin comisiunea, ce se va alege prin acestu comitet, în tenoarea statutului impus, fiă acelu concludu corăspunzător statutului său nu, nu se pōte esecuta înainte de a fi aprobat de înaltul regim și respective de organele sale; în urma acestei dispoziții a statutului, atât comitetul, cât și comisiunea ală prin elu devin unu *pictus masculus*, drepturile și activitatea lor sunt reduse la nulă, er înaltul regim și organele sale, în speciă comitele supremu alu comitatului Bistrița-Năsăud, dispun despre administrarea averii fondurilor după placu, — administrarea acestei averi dēră, în tenoarea cesionatului statut, este o continuare a comisariatului regiu de până acum, sau o copie autenticată a aceluia.

Din celea espuse până aci se vede, că prin unu statut, alu cărui scopu nu pōte fi altu, decâtu regularea administrării averii fondurilor prin elu, în loculu acestei regulări s'a atacat dreptul de proprietate a fondatorilor, s'au clătinat din fundamentu determinațiile documentului fundațional d. d. 18 August 1865 subscrise de fondatori și aprobat Prea Înalt de Maiestate, și s'a alterat esprea voință a fondatorilor.

Der dēră: suntem departe de a ne împotrivi în genere dispozițiilor înaltului regim, și cu atât mai puțin dispozițiilor din statutul amintit, căruia, precum ni-se referă, Maiestatea Sa asemenea s'a îndurat Prea grațios a-i da și la acesta Prea Înaltă aprobare, dēră este în contra convingerei nōstre, ca față cu situația, ce ni s'a creat, să ne facem înși-ne esecutorii atōror

dispozițiilor, cari după, cum amu ășu și probat mai sus, iau din mână fondatorilor dreptul de administrare, iau averea lor propriă și o dau altora, cari nu au contribuit nimica la ea, rēstōrnă principiile fundamentale ale documentului de donație și în genere lucră în contra espresei voințe a fondatorilor.

Der prin acesta față de atari dispoziții, cu totu respectul ridicāndu protestu, ne luām voia a ne da cu atata mai tare abțicerea nōstră din comitetu, cu câtu după modesta nōstră părere, suntem și ales de atari corporații, cărora în tenoarea documentului fundațional d. d. 18 August 1865 dreptul de alegere nu li-se compete.

Ne rugām dēră cu totă reverința, ca această declarație a nōstră să se includă protocolului susceptu despre ședința de astăzi a comitetului și să se ia notiță oficiōsă despre ea.

Năsăud, în 6 Aprilie 1889.
Dănilă Lica m. p. adv., Gavriilă Manu m. p. adv., Athanasiu Ușieriu m. p. proprietar, Eliă Cincea m. p. proprietar, Simion Monda m. p. protopresbiteru gr. orient., Basiliu Terente m. p. proprietar, Chirilă Deacu m. p. preot gr. cat., Hieronim Zlavoca m. p. preot gr. cat., Eliă Posmoșianu m. p. preot gr. cat., Pamfilu Grapini m. p. preot gr. cat., Dănilă Șutu m. p. proprietariu Istrate Suciu m. p. proprietariu.

Afacerea Boulanger.

Scim că generalul Boulanger a fugit în Belgia de temere ca să nu fi arestat. Plecarea lui din țēră a fost interpretată de cei mai mulți ca o lașitate. Chiar în sinul boulangiștilor s'a produsu maru nențelegeri din cauza acesteia. D-lu Thiéband, unlu din cei mai influenți susțitori ai lui Boulanger, au publicat o scrisore, în care desaprobat plecarea generalului în terminii cei mai aspri, declarānd, că se retrage din ligă. Deputatul radicalu Michelm și alții au făcut asemenea esclāmānd: „unlu conducătoru nu-i este iertat să-și părăsească armata.“ Numai intimii lui Boulanger, deputații Laisant, Naquet, Laguerre și Rochefort ilu iau în apărare ăicēnd, că majoritatea comitetului a decis ca Boulanger să-o ia la sănătoșă. Se mai țice, că Boulanger a plecat mai ales în urma întelnirii sale cu fostul procuror generalu Bouchet, care i-a comunicat, că guvernul posedă acte compromițătoare pentru el, acte din care reese, că ligiștii voiau să facă complotu cu ajutorul armatei și că erau în relații și cu puterile streine.

Boulanger primind în Bruxella visita mai multor țiarisți li-a ășu: „Ōre șeful unei partide naționale să se lase a fi închis între patru ziduri și astfel adus la neputință de a comunica cu lumea din afară, ori să se refugieze pe teritoriu liber? Cei mai de frunte membri ai comitetului au hotărât ca să mă refugiez. Partida nōstră va învinge la alegerile generale, până atunci trebuie să am răbdare.“

Intr'aceia camera din Parisu la stăruințele guvernului a încuviințat urmărirea judecătorească a generalului Boulanger, după ce ministrul-președinte Tirard a declarat, că trebuie să se facă sfărșit uneltirilor lui Boulanger, cari amenință a provoca unu rēșboiu civil.

Printr'unu decretu alu președintelui republicei senatul fu constituit ca înaltu tribunal de stat. În ședința dela 4 Aprilie a camerei s'a cetit rechizitoriul noului procuror generalu *Beaurepaire*, care acuză pe generalul Boulanger: 1. că a urțit unu complotu cu scopu de a nimici sau a schimba forma de guvernare a Franciei. 2. că a sērșit și încercat fapte, cari constituie atentatul în contra siguranței statului.

În ședința dela 8 Aprilie s'a cetit decretul amintit alu președintelui republicei, prin care se stabilește prima ședință a senatului ca înaltu tribunal pe ziua de 12 Aprilie curentu.

Cancelaria Negruțu

în Gherla—Sz.-ujvár—Transilvania

DESCHIDE ABONAMENT PE ANUL 1889

la

AMICULU FAMILIEI. Diarū beletristicū și enciclopedicū-literarū — cu ilustrațiunī. — Cursulū XIII. — Apare în 1 și 15 di a lunei în număr cāte de 2—3 cōle cu ilustrațiunī frumōse; și publicā articlii sociali, poesii, novele, schițe, piese teatrale ș. a. — mai departe tractezā cestiunī literare și științifice cu reflexiune la cerințele vieții practice; apoi petrece cu atențiune vieța socială a Romānilorū de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunī din patriā și străinătate; și prin glume, în mare parte ilustrate, nisuesce a face cāte o orā plăcută familiei strivite de grijile vieții; și preste totū nisuesce a întinde tuturorū indiviđilorū din familiā o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulū de prenumerațiune pre anulū întregū e 4 fl., pentru Romānia și străinătate 10 franci, lei, plătibilī și în bilete de bancă orī marce postalī.

PREOTULŪ ROMĀNŪ. Diarū bisericescū, scolarū și literarū — cu ilustrațiunī. — Cursulū XV. — Apare în broșurī lunare cāte de 2½—3½ cōle, și publicā portretele și biografiile arhieriorū și preoților mai distinși, precum și alte portrete și ilustrațiunī, — mai departe articlii din sfera tuturorū științelorū teologice și între aceștiia mulțime de predice pre dumineci, srbători și diverse ocașiunī, mai alesū funebrealī, — apoi studii pedagogice-didactice și științifice-literarī; și în urmă totū soiulū de amēnunte și sciri cu preferința celorū din sfera bisericescā, scolasticā și literarā. — Prețulū de prenumerațiune pre anulū întregū e 4 fl. — pentru Romānia 10 franci — lei, plătibilī și în bilete de bancă orī marce postalī.

Colectanții primescū gratisū totū alū patruea esemlarū.

Numerī de probă se trimittū gratisū orī-cui cere.

Totū de aci se mai potū procura și următoarele cărți din editura propriā:

Renascerea limbei romānesci în vorbire și scriere invederitā și aprețiatā de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulū broș. I. II. cāte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tōte trei împreună 1 fl.

Merinde dela școlā sēu invēțaturī pentru poporū culese din diarulū unui scolarū de Dr. Georgiu Popa. — Opulū acesta, pentru povēțuirile lui valorōse, are sē ocupe unū locū de frunte în bibliotecile nōstre populare. D-lū autorū a avut nimerita idee, de a publica prin opulū de față unū diarū de școlā, ce și-lū făcuse ca elevū de anul I alū școlēi populare superiōre din Cāmpeni, va se dīcā pe cānd era în alū 4-lea anū de școlā. În acestū diar se cuprindū diferite impresiunī din copilăriā, atātū din școlā cātū și afarā de școlā: o colecție bogatā de diferite povēțuri primite dela invēțatorulū sēu, pe carī autorulū le-a prelucratū și desvoltatū cu multā îngrijire. Cele mai fundamentale principii cu privire la moralā, religiune, naționalitate, igienā, economie, istoriā etc. etc. se aflā în acestū opū, așa cā singurū numai cāteva din cele 32 capitule, cum ar fi d. es. capitululū despre fumattū, despre curățirea trupului etc. ar fi de ajunsū pentru a merita sē nulipsescā din nici o bibliotecā popularā romānescā. Opulū cuprinde 289 pagine 8°. — Prețulū unui esemlarū cu porto-francatū e 1 fl. 10 cr.

Barbu cobzariulū. Novelā originalā e Emilia Lungu. Prețulū 15 cr.
Puterea amorului. Novelā de Paulina C. Z. Rovinaru. Pețulū 20 cr.
Idealulū perdutū. Novelā originalā de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulū 15 cr.

Opera unui omū de bine. Novelā originalā. — Continuarea novelei: **Idealulū pierdutū** de Paulina C. Z. Rovinar. Prețulū 15 cr.

Miseriile sociale. Novelā de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulū 20 cr.

Fântāna dorului. Novelā popularā de Georgiu Simu. Prețulū 10 cr.

Codreanū craiulū codrului. Baladā de Georgiu Simu. Prețulū 10 cr.

Ultimulū Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulū 10 cr.

Bunica și Nepoțelulū. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvē G. Simu. Prețulū 10 cr.

Probitatea în copilăriā. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvē. Prețulū 10 cr.

Elū trebuie sē se însōre. Novelā de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțu. Prețulū 25 cr.

Branda sēu Nunta fatalā. Schiță din emigrarea lui Dragoșū. Novelā istoricā naționalā. Prețulū 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune is-

toricā după Wachsmann, de Ioanū Tanco. Prețulū 30 cr.

Hermanū și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberā de Constantinū Morariu. Prețulū 50 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediā în 5 acte după Euripide, tradusā în versurī de Petru Dulfu. Prețulū 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publicā ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicorā, prof. gimnas. — Cu portretulū M. S. Reginei Romāniei. Prețulū 15 cr.

Poesii, de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unū volumū de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulū redusū (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirī și vioarele, poesii populare, culese de Ioanū Popū Reteganu. Unū volumū de 14 cōle. Preț. 60 cr.

Tesaurulū dela Petrōsa sēu Cloșca cu puī ei de aurū. Studiu arheologic de D. O. Olinescu. Prețulū 20 cr.

Biblioteca Sātēnului Romānū. Cartea III și IV, cuprindū materii forte interesante și amuzante. Prețulū la ambele 50 cr. — cāte una deosebī 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii forte interesante și amuzante. Prețulū 30 cr.

Colectā de recepte din economiā, industriā, comerțiu și chemiā. Prețulū 50 cr.

Economia pentru școlēle popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulū 30 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Romāni. De V. Gr. Borgovan. Prețulū 15.

Manualū de Gramatica limbei romāne pentru școlēle populare în trei cursurī, de Maximū Popū, profesorū la gimnasiulū din Năsēudū. — Manualū aprobatū prin ministeriulū de culte și instrucțiune publicā cu rescriptulū de data 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulū 30.

Nu mă uita. Colecțiune de vier-surī funebrealī, urmate de iertăciunī, epitafiā ș. a. Prețulū 50 cr.

Carte conducătoare la propunerea calculărei în școlā popularā pentru invēțatorī și preparanți. Broș. I. scrisā de Gavrilū Trifu profesorū preparandialū. Prețulū 80 cr.

Cuvēntāri bisericesci în tōte srbătorile de peste anū de Ioanū Papiu. — Unū volumū de peste 24 cōle 8° mare, hārtiā finā. — Numele d-lui I. Papiu este multū mai bine cunoscutū clerului romānū, decātū sē fiā de lipsā a mai recomanda acestū nou productū alū d-sale. Clerulū romānū a invēțatū a'i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lorū valōre literarā. — Noulū tomū de predici întrece însă tōte volumurile de predici edate până acum, prin întocmirea sa — avēndū o notiță

istoricā la fie-care srbătoare, — care aratā timpulū introducerei, fazele prin carī a trecutū și modulū cum s'a stabilitū respectiva srbătoare. — Prețulū unui esemlarū cu porto francatū e 2 fl. v. a.

Cuvēntāri funebrale și iertăciunī pentru diferite casuri de mōrte, întocmite de Ioanū Papiu. — Acestū volumū de peste 24 cōle cuprinde: 8 cuvēntāri acomodate pentru orī-ce casuri ordinare de mōrte, 4 pentru casuri ordinare de mōrte întēplate în timpurī diferite ale anului, 10 la casuri ordinare însă mai speciali de mōrte, 4 la înmormântarea omenilorū bătrāni, 5 la înmormântarea pruncilorū, tinerilorū și a junilorū, 9 la casuri de mōrte speciali; — apoi pe mai bine de patru cōle urmēzā o mulțime de iertăciunī precedate de o introducere generalā în iertăciunī, și anume: 1 iertăciunīle bărbatului dela muiere, 2 — a muierei dela bărbatū, 3 — a părintelui dela fi, 4 — a mamei dela fi, 5 — a fiilorū dela părinți, 6 a fratelui sēu surorii dela frați și surori, 7 — a nepoților dela moși, mōșe, bunī, bune, străbunī, străbune, 8 — a nepoților dela unchiu și mătușe, 9 — dela nēmuri și consāngeni mai depărtați, 10 — dela consoți de aceeași ocupațiune, 11 — dela binefăcētorī, amici, cunoscuți și dela toți creștinii adunați. Recomandāmū clerului romānū acestū bogatū volumū de cuvēntāri funebrealī și iertăciunī lucrate amēsurațū tuturorū cerințelorū preoțimei fungente la casuri funebrealī. Prețulū unui esemlarū speditū franco e 2 fl. v. a.

Cuvēntāri bisericesci, tomulū III, scrise de Ioanū Papiu. — Acestū tomū cuprinde predici pe Dumineci și se estinde pe 12 cōle 8° mare. — Prețulū unui esemlarū spedit franco e 1 fl. v. a.

Orientele catolicū sēu concordantele tradițiunei în douē limbi — romānā și latinā, tractezā despre primatulū bisericeii și se estinde pe 22 cōle 8° mare. — Scrisū de Ioanū Papiu. — Opulū acesta a fostū recensatū favoritorū și laudatū de foile străine. — Prețulū unui esemlarū speditū franco e numai 1 fl. 50.

Resultatele filosofiei sēu cunoscințele cele mai de frunte despre natura spiritualā a omului, despre relațiunile și scopulū lui espuse în modū popularū de profesorulū Dr. Iosifū Frapportī și prelucrate în traducere liberā (cu facultate dela autorulū) de Ioanū Papiu. — Acestū opū, care se estinde pe 11, cōle 8°, e forte acomodatū ca premiu pentru cei ce absolvā școlā popularā, se vinde cu prețulū numai de 50 cr. esemplariulū speditū franco.

Manualū cateheticū pentru primii ani scolasticī, prelucratū după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu, fostū profesor

de s. scripturā, cateheticā și metodicā în seminariulū archidieceșanū din Blașiu, actualmente vicarū archiepiscopescū în Făgărașū. — Acestū opū de mare însemnătate pentru literaturā cateheticā romānā este o prelucrare liberā, schimbāndū unele aplicări practice cu altele recerute de relațiunile și lipsele băieților nōstri, ēr ceremoniele bisericesci înlocuindu-le cu cele prescise și usitate în biserica nōstrā romānā. În note se aratā și procederea ce are sē o observe catechetulū față cu discipulii sēi. Acestā scriere are sē fiā unū îndreptarū în mână catechetilorū, invēțatorilorū și a părinților la instrucțiunea religiōsā-moralā, ce au sē o dea micilorū băieți. — Prețulū unui esemlarū din acestū opū, — care pōrtā clausula aprobărei prea ven. Ordinariatū metropolitānū din Blașiu și care cuprinde 222 pag. 8°, avēndū mai multe poesii în textū, — este 1 fl.

Omiiliile celui dintre sfinți Părintelui nostru Ioanū Gurā-de-Aurū la epistolele sfântului apost. Paulū cătrā Titu și Filemonū. Traduse de Constantinū Morariu. Prețulū unui esemlarū cu porto francatū e 60 cr.

Dumnezeesca liturgie a celui dintru sânti părintelui nostru Ioanū Chrysostomū compusā din operele aceluī sântū părinte, de Ioanū Boroșiu parochū gr. cat. și ases. consist. Prețulū unui esemlarū cu porto-francatū e 40 cr.

Cele mai eftine cărți de rugăciunī:

Mărgăritarū sufletului. Carte bogatā de rugăciunī și cāntāri bisericesci, forte frumōșū ilustratā. Prețulū unui esemlarū broșuratū e 40 cr., legatū 50 cr., legatū în pānzā 80 cr., legatū mai fin 1 fl., legatū în piele 1 fl.30, în legăturā de luxū 2.50—2.80

Miculū mărgăritarū sufletescū. Cărticicā de rugăciunī și cāntāri bisericesci — frumōșū ilustratā, pentru pruncii scolarī de ambe secșele. Prețulū unui esemlarū broșuratū e 15 cr., — legatū 22 cr., legatū în pānzā 26 cr.

Cărticicā de rugăciunī și cāntāri pentru pruncii scolarī de ambe secșele. Cu mai multe icōne frumōse. Prețulū unui esemlarū e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulū Prea Sāntei Vergure Maria a Nāscētoarei de D-deu urmatū de mai multe rugăciunī frumōse. Cu icōne frumōse. Prețulū unui esemlarū legatū spedit franco e 12 cr., 50 esemplare 5 fl., 100 esemplare 9 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusū Christosū. Prețulū unui esemlarū legatū și speditū franco e 15 cr.; 40 de esemplare 6 fl.; 100 esemplare 10 fl.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU” în Gherla (Sz.-ujvár. — Transilvania), unde se cumpără acțiunile tuturorū băncilorū romāne cu prețurile cele mai bune.

Rugāmū pe domniī abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sē binevoiascā a scrie pe couponulū mandatului postalū și numerii de pe fāșia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”